books2ebooks.eu

Nordenflycht, Hedvig Charlotta

Den frälsta Swea i fem sånger. Af Hedvig Charlotta Nordenflycht. Stockholm, tryckt hos Lars Salvius 1746.

Stockholm
1746 :

e-böcker från ditt bibliotek av
eBooks on Demand

digitaliserad av
Kungliga Biblioteket
National Library of Sweden

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via http://books2ebooks.eulla boken.

- http://search.books2ebooks.eu/

NORDENFLYCHT, Hedvig Charlotta
Den frälsta Svea

Vitt. Sv.
(Br)
0

Ex. A.

1700-1829

Sthlm
1746

Ex. A

Vitt. S. (Br) 1700-1829

Den Frålsta Iwen I Sem Sånger.

Af
HEDVIG CHARLOTTA NORDENFLYGHT.

STOCKHOLM,
Tryckt hos LARS SALVIUS 1746.

THet är almogans lif och hälsa / och gagn och glädi hawa frid och frelse och goda sämio inbyrdis. Och huar ey haldz thet / ta är thet ojaflikt almogans förderuilse.

Kon. och Höfd. Styr. 1. Balk 23 §.

Til
Hamtelige
Sweriges Rikes Höglof.
Ständer.

DYre Män, Swea Rikes Stöder, som åren sammankomne för at rådslå om des sällhet! försmån icke en ringa målning af Edert arbete. En oöfwad pensel, har fördristat sig at afskildra

Rikſens Ständers Höga händers werk: Det är den Frälſta Swea. Här ſynes hon i matta ſtrålar; men Deras omſorg lärer göra henne härligare. Här upoffras hon Dem af en ſwag hand; Men den Mägtigaſte ſkal wälſigna Deras göromål, och genom Dem göra henne werkeligen ſäll. Til Deras heder och efterkommandes glädje ſkal hon trifwas på de grunder, ſom De nu lägga til hennes upkomſt.

Genom dygd blifwa menniſkorna lyckeliga: Arbete förſkaffar dem föda, och af en wis Regent njuta de rätt och förſwar. Deſſe äro et Rikes grundſtolpar, och om dem qwäder jag.

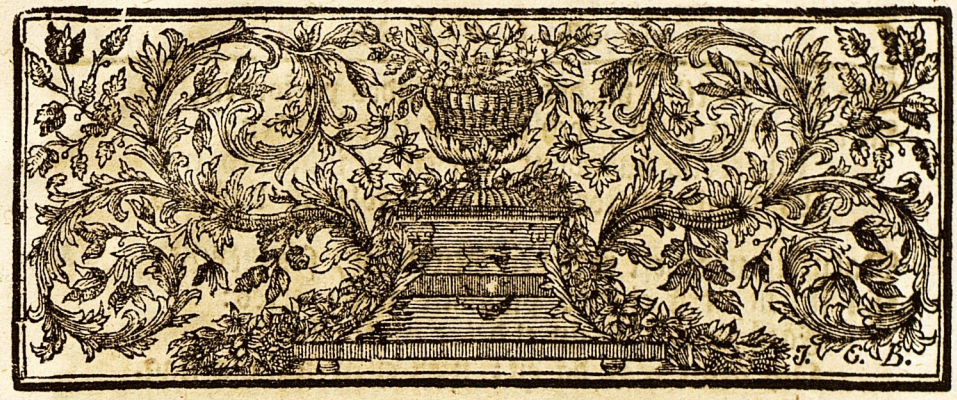

Den Frälsta Swea.

Första Sång.

Att under Nordens Pol, der Carlawagnen lyser,
Och der Naturen en mängfaldig fägring hyser,
Så skön och präktig på den gröna blomsterbädd,
Som hurtig, frisk och täck, i snö och is beklädd:

Der bor en skölde-fru, den fagresta i Norden,
Hwars heders Namn är känt kring hela wida jorden.
Wid skog och rike berg hon slagit ned sit tjäll:
För grannar stor och fri, samt hemma nögd och säll:

Från tidens början drar hon sina stälta anor,
Dem hon har sedan prydt med dygd och seger-fanor:
Kring werdens bästa del hon widgat ut sin Tron:
I Krig hon haft sin lust, och SWEA heter hon.

Det war en tid, då det än brukades på jorden,
At tala utan konst, och kännas uppå orden,
I werdens barndom, då enfaldighet och tro
War tidens största skatt och folkens bästa ro.

Naturlig nödtorft war den Rikedom, som söktes:
En lysten åtrå ej med plägsam möda ökte:
Fåfängan hade än ej delat ut sin lag,
Och åran war då en; men ej af många slag.

I denne gode tid war Swea ännu fredlig,
Stark, sparsam, frisk och nögd, upri'tig, wänfast, redlig:
Med deßa dygder född, hon så upammad är,
At hon än några strek, på åldren, af dem bär.

Men hwarje tid har dock sin brist, sit wiße öde;
Med lystnan wore då de frie konster döde;
En grof okunnoghet, i wett och seder, låg,
Så länge ingen drift steg upp i mänskans håg.

Men sedan högmod feck de spake sinnen reta,
At, uti öfwermagt, en blodig åra leta,
Då dödde friden bort, och konster wäxte opp:
Den yra Swea straxt til strids och wapen lopp.

Hon klädde sig i jern, och lärde sig så strida,
At, uti blodig konst, har ingen gått så wida:
Kring hela werden gaf hon grymme mandoms prof,
Och störste rikens makt blef hennes händers rof.

Ej raske männer blott i hjelm och brynja lyste;
Man såg en skönhets hår, som idel grymhet hyste,
Med späde armar dra et hwast och blodigt spjut,
Och skjuta dubla skott från hand och ögon ut.

Så

Så war den Swenske art för fosterlandets ära:
Alt wekligt lägges bort, och qwinnor wapen bära:
De Kämpar gå i järn, och Jungfrur uti stål:
Så dyrt och ädelt war det höge ärans mål.

Et grymt och wågsamt mod war då den tidens heder;
Ty wishets ljuset, som til sanna äran leder,
War icke än uptändt, för kalla Nordens folk,
Som satte äran i en grym och blodig dolk.

De röjde dock et mod, som ej för faran bäfwat,
En drift, som, altid fri, til store ting har stråfwat,
Som högste målet sökt, fullkomligheten nått,
Ej gerna nedrig wåg, för winst och lycka, gått.

Då war det Sweas pris, at wara stor i grunden,
När Hon, med segerrop, har upfylt jorde-runden.
En annan tid går in: Hon tar et ljufligt stick;
Men modet strålar dock ur ögats minste blick.

I några hundrad' år, sen hon kring werden ströfwat,
I fägd och Bardar-lek de stälte Kämpar öfwat:
Sin styrka drar hon in uti sit egit land,
Och knyter så, i frid, et sält regerings band.

Hon fostrar, i sit skiöt, de barn och store Söner,
Dem hon och deras dygd, til Tronens wälde, kröner.
Med himlens rena tjenst, med lagar, dygd och rätt,
De bättra hennes fel och yre lefnads sätt.

Hon kallar det då last, at land och städer härja:
Mot oförrätt och swek hon endast drar sin wärja,
Och hon, som länglig tid i konsten öfwad är,
Går sällan hem ur strid, at hon ju lager bär.

I et så lykligt skick den ädla Swea hwilar:
An skärpar hon sin plog, än hwäss hon sine pilar,
An tar hon seglet och än spola i sin hand:
Hon är beqwäm til alt, hwad båta kan des land.

Naturen henne har så stora gåfwor delat,
At, om hon sielf, uti des rätte bruk, ej felat,
Har aldrig brist och nöd, fast mindre Utländsk magt
En sådan mägtig fru i twång och träldom bragt.

Men hennes olyksrot upwärer wid en källa,
Hwars ådror tårka ej, men synas än upqwälla,
Med samme starke lopp, som i de forne dar,
Då Swenskes afund, grund til Swenskes ofärd, war.

Hwad hård och sälsam art, at mot sit egit strida:
Den grymhet sällan går bland wilde djur så wida:
Et lejon aldrig än et annat lejon ref,
Och med en mordisk klo, från rof och kula, dref.

Men ack! at Swerges barn den olyks wanan burit,
Från längste tider bort hwarsannars ro afskurit,
För split och enskylt agg, upoffrat folk och land,
Och sålt sin frihets wäl i främmand' magt och hand.

En frukt, på frodig gren, i mogne färgor prålar,
Af jorden drar han must och kraft af solens strålar,
Han skötes jämt, och står, för lysten hand, i fred,
När, af en hemlig mask, han wissnad faller ned.

Så har sig Swea ock, med modig arm, försvarat
Mot magt; men sällan sig för dolde nät förwarat:
Oenighet och hat ha tynat hennes kraft:
Hon wärste fiender i egit sköte haft.

Uppå

Uppå de Nordske fält, som tidt i blod ha simmat,
Der fordom skarpa swärd och blanke sköldar glimmat,
Är mången utländsk krok af inhemsk hand utställd,
Mång Swensker hjelte der af egne landsmän fäld.

En Måns, med listig hämd, sit lands försvar kulkastar,
Han dräper Engelbreckt; och fruktsam afund hastar
Med Eric Puke til en hård och neslig död,
Som halp, at draga det ur twång och träldoms nöd.

Snart sig föräderi i wäldsam eld uptände:
Nils Stensson Danskas wän, fast Swenska Kungens frände,
Sit egit fosterland han fylte up med blod,
Som göts wid Venerns strand och blandads med des flod.

Så har sig folk mot Kung, och släkt mot släkt uphäfwit:
På egne snaror bygt, och olyks groyar gräfwit:
I raseri och hämd hwarandra störtt omkull,
För afunds galla, som dem alla giftat full.

Min Sång-Gudinna hält! du är försmag at tåla
Så blodig färg, hwari du tänker Swea måla:
Hon mins wäl sjelf sin nöd, sin egne fosters swek,
Tyranners falska tro och grannars hårda lek.

Paß på, at räkna up de fordna jämmers tider;
Hon har af dem det styng, som än i bröstet swider;
Men tekna, om du kan, des olyks ursprung så,
At hon må röras sjelf, och det kan motstånd få.

Andra Sång.

Som wädrets starka kraft et skepp til hamnen hjelper;
Men äfwen lika snart i hafwets afgrund stjelper:
Om kosan ej är rätt, om styret släppes löst,
Det blir, med börd och fart, til olycks klippan föst:

Så är det med den drift, wi i wär wilja bära;
Et folkslag älskar winst, et annat bögs til ära,
Til lust et annat går: och denne åtrås brand
Blir skadlig eller god, som han får öfwerhand.

Alt skapadt älskar sig, alt wil sin nytta söka:
På sant och rättwist sätt sin egen sällhet öka,
Är människornas plikt: och derför ha de fått
Drift, frihet och förnuft, at wälja ondt och godt.

Men falskhet i begrep är det, som oß bedrager:
Wi se det sanna ej; ty skuggan syns oß fager:
Wi sträfwe efter winst, pris, lycka, heder, präl;
Och sakne dock wid alt wår mödas ändamål.

Til nöjets ljufwa hamn utsträcker sig all längtan:
Wår anslag syfta dit: der går wår sinnes trängtan:
At sälbets målet nå, wi fike werden kring;
Men sjelfwe mota det med tusend falska ting.

En grund til enskylt ro, en grund til Rikets lycka,
Som fast och stadig står, och ingen tid kan trycka,
Är all tings rätta bruk: så är en uplyst dygd
Den enda rot, hwarpå wår sällhet blir upbygd.

Hon

Hon styr och jemkar alt, at nytta deraf händer:
Hon brukar alt til gagns, och böjelserna wänder
Til godt och heligt mål, at Skaparn blir urhögd,
Naturen brukad rätt, och människan förnögd.

När winsten rör et folk, der hennes lag får råda,
Hon dödar ej des drift; men kan förlika båda:
Med arbet, swett och flit hon samlar öfwerflöd,
Och rika Tyro ger mång tusend munnar bröd.

Der ro, begwämlighet och lust för tycket blänker,
Hon smyckar ut sin lag, med deße ljusswa skänker:
Hon lär Athen at bli wis, ädel, sinrik, blid,
Och fria konster ur des sköte läckar nid.

Af ärans starka drift hon äfwen sig betjenar,
At werka mycket godt, när hon sit bistånd lånar:
Et Rom sin seger-arm kring werden sträcker ut;
Men folket lefwer sält: och det är segrens slut.

Twärt om, der hennes tjenst är platt föraktad worden,
Der hon ej ansedd är som nyttigast på jorden,
Der hennes wärde glöms, des dyrkan är et twång,
Det blir et Rikes fall och wißa undergång.

Liksom en wåldsam flod det landet öfwersköljer,
Som borde fuktas af des hälsosamma böljer:
Så kan en nyttig lust i last förbytter bli,
När, utan regel, hon går lös och tygelfri.

En billig egenwinst, i swek och wåld, sig byter:
Man riktar sig då så, at allmän nödtorft tryter:
At en må blifwa rik, af guld och häfwor mätt,
Stor sak, om det än sker med hundras oförrätt.

I lätja och förderf begwämligheten hwilar,
Och sjelfswäld reder til sin falska frihets pilar,
At störta lag och rätt, at fritt utöfwa alt,
Hwad blinda tycket wil, och lystnan har befalt.

Det stälte högmod sig, i länte färgor, kläder,
Och djerft, på sann förtjenst och werkligt wärde, träder;
Inrättar åran blott i Titlar, namn och pragt,
Och brukar Tyranni för billighet och magt.

Från deße olycks djup de lasteflockar fara,
Som fristad bland oß fått, och här tycks hemma wara:
Hwad under, afund, agg med ilgrep bland oß bor,
När det ej är i bruk, at, genom dygd, bli stor?

Hur fåfängt sucke wi, at enigheten winna,
At många medel, til wårt rikes upkomst, finna?
Förgäfwes råd och dåd från Kyrka, stad och bygd,
Om folket icke få et rätt begrep om dygd.

Et Rom stär jemt i flor, så länge dygd regerar,
Så länge hög och låg des wärde mäst wärderar:
Rättrådighet och wett regerings spiran för,
Och annat, än förtjenst, ej öpnar årans dör.

En ädel täflan rör hwart stort och uplyst sinne,
At, hög och wärdig, stå i fosterlandets minne:
En hjeltegerning är, den tiden, icke rar,
Som wördas öfwer alt och strax belöning har.

Den räknas nedrig der, som pragt och flätja söker;
Ty lyckan intet, til personens wärde, öker:
Ej någon gåfwa blir, för hennes blindhet, glömd;
Men, som en landets skatt, framletad och berömd.

Sam-

Samhälligheteus band det sälla folk förenar,
Och allmän kärlek så all enskylt nytta renar,
At en ej tror sig säll, om grannen usel är,
Och hat til ingen an, än rikets owän, bär.

Om någon trängtar der sin landsmän öfwerlysa,
Den måste wärde, mer än alla andra, hysa:
Här gäller intet prål och intet lyckos sken;
Men ädelmod och dygd är ärans pröfwosten.

En hurtig ungdom sig, i lätja, ej nedsänker:
Den sanna äran, för des ädla åtrå, blänker:
Bli nyttig medlem i den store Rikens kropp,
Det är det mål, hwartil hans trängtan skyndar opp.

Från waggan helgas han åt dygdens rena tempel;
I sine fäder ser han härlige exempel:
Af deras frägd och dygd upeldar sig hans mod:
Han wil förr dö, än som wanslägtas från sit blod.

I wecklighet och lek hans tid då ej förswinner,
Som, på sin lefnads ban, så många plikter finner,
Dem han skal fylla up: han wet, at flit och swet:
Och arbet är den jord, der endast wäxer wett.

Han lär sig tänka sjelf, och litar ej på andra:
Han skal, med egit ljus, igenom werden wandra:
Då kan han pröfwa alt, det bästa wälja ut:
Han waklar då ej löst, i rådslag och beslut.

Hans mål är allmänt gagn; ty slipper han ock löpa,
At tigga sig til bröd, at tjenst och heder köpa:
Uti et wittert land, så klart och wärdigt ljus
Blir snart bekant och sökt och stält i ärans hus.

Om ock hans lycka flyr, och hans förtjenst ej lönes,
Det är et prof, hwarpå hans dygd til fullo rönes:
Han blir dock lika stor; han har den skatten qwar,
Sit wärde och sin dygd, för den han swettat har.

Hans hjerta är förstort, sin oförrätt at hämna,
Och, för et lyckans fel, sit samwets nöje lemna,
Hans wilja wäger ej emellan deße twå;
Ty, mot hans sinnes skatt, är lyckan som et strå.

Hat, arghet, wåld och last til intet snart förfalla,
Och afund ingenstäds får gjuta ut sin galla,
När hwar och en kan nå, hwad werklig lycka är,
Och den blir skattad hög, som egit wärde bär.

En ymnoghet altså på stora själar wankar,
Som sammanknippa hug, förmåga, wett och tankar,
At främja allmänt godt, at yrka dygdens lopp,
Och hjelpa landet up til högsta sällhets topp.

På denne rikedom beror et Rikes styrka:
Et wist och idogt folk, som dygdens lagar dyrka;
Som rätten har til skygd, och enighet til wakt,
Det rädes ej för hot, af någon utländsk magt.

Så mägtigt folk och land är ej så lätt at fälla,
Som kan i hwar soldat en modig hjelte ställa,
Den ej allenast lärt, handtera rätt sit spjut,
Men, för sit fosterland, all möda härda ut:

Den heldre blodig död, än nedrig frihet, wäljer,
Sin ära ej, för winst och nåd och lycka, säljer:
Som lika modigt går, på egna lustar, löst,
Som när, i striden, han sin owäns blod utöst.

Lycks

Lyckſaligt land, ſom på ſå ſäker magt ſig ſtöder,
Och ſlike barn, uti ſit egit ſköt, upföder!
Det är i frid ſå ſält, ſom ſtort i krig och fegd,
Och, om det tappar alt, dock tappar ej ſin fregd.

Tredje Sång.

Hvi är då dygden den, ſom oß ſkal ſälle göra,
Som til den högſta högd af lycka kan oß föra:
Från denna källan gå de andra ädror fort,
Och ſtämma alla hop, at göra landet ſtort.

Et ſinne prydt med ljus, et hjerta bögdt til ära,
Wil ej ſit egit bröd, af andras ſwett, begära;
Dock ſamlar ej ſin winſt, ſom wargen drar ſit rof;
Men, med en mättlig drift, förſkaffar ſit behof.

Til ſit och andras gagn, ſin ädla möda länar:
All nyttig wetenſkap, ſom mänſkligt ſamfund tjenar,
Ur mörkret letar fram: och billigt nytja wet,
Med konſt, med flit och id, naturens ymnoghet.

Den milda modren blir ej wanſkött och föraktad,
Som fordom blifwit af Monarchen ſjelf upwaktad,
Som delar trogen flit, et ymnogt öfwerflöd,
Och aldrig trötnar wid, at ge ſin foſter bröd.

Deß wärdnad ſläpves ej åt dem, ſom intet duga;
När det för wärdigt håls, at jorden flitigt truga,
När åran icke mäts med wiße heders mätt;
Men hwar en, ſom gör gagn, får del af hennes lätt.

En

En Landtman skulle ej, i Hofwets trappor, trångas,
Om han, föraktligt wis, ej såg sig uteskängas
Af grant och titlat folk, från wigtigt wärf och råd;
Ty måste han ock fram och dyrka lyckans nåd.

Det gör, at den, som förr, med möda, flit och snille,
Til landets rikedom, naturen forska wille,
Uptäcka många rön, och sköta jorden wäl,
Af nyttig landtman, blir oduglig embets träl.

Hwad är dock mera ljuft, än sig af jorden föda,
Och, i sit frihets skjul, all plågsam lystnad döda?
Oskyldigheten, i sin ädla fägring, går,
Förnögd uti sin skrud, och fåfäng pragt försmår.

Gudinna, du som här dit blida wälde sträcker:
För bygdens fria folk: det nöjets ros uptäcker,
Som ingen hjelte än fådt bära i sin krans,
Och hwilken aldrig trifs wid Tronens purpur-glants.

Hur ljuflig är din tjenst, din fägring utan like!
Din pragt ej härmas kan, när, i dit blomster-rike,
Förstånd och öga, i en häpen undran, se
De tusend fägrings slag, som alle nytta ge.

Naturens rikedom är gifwen i din lydnad:
Han offrar dig sit gagn, sin ymnoghet och prydnad:
Du, mer än lyckan, rår; ty i dit tysta bo
Har dygden walt sit lugn, sin frihet och sin ro.

Hon, utan fara, slår hos dig sit ljufwa läger,
När hon ej mer beskydd, i store werden, äger:
Här har hon närmste wäg, at til sit ursprung gå,
Och i alt, hwad hon ser, des almagt skåda få.

Här

Här hwilar frihet i förnöjlighetens skiöte:
Här menlös syssla har, med sinnes stillhet, möte,
At hålla det i lugn med glada tidsfördrif,
Och stänga längtan ut från detta sälla lif.

Af blomstrens färg och glans sit purpur man bereder:
Enfaldighet och slit är här den största heder,
Den åretrappan, der ej mycken trängsel är:
Och åkrens gylne skörd är bästa guldet här.

Sin magt man räknar af de trefne Boskaps flockar,
Och kräslighet sit bord af örtesängen pläckar:
Man speglar ögat i den rinnande cristall:
Det ljufste samljud är de tysta bäckars fall.

Här gjuts ej annat blod, än det af Lammen rinner:
Ej fins här andra nät, än man för fiskar spinner:
Det mästa nya är, hwad luftens åbor för,
Och wäderleken här den största ändring gör.

Kom, nögde sinnen, I, hwars hug och längtan böjes
Til enslighet och ro, i lugnet bäst förnöjes:
Slån edra hyddor wid oskyldighetens tjäll;
Hon skaffar Ert behof, och gör Er lefnad säll.

Hon bor på bygden; men ej blott at nöje smaka:
Hon wil ock, med sit folk, för landets wälfärd waka:
Så offren Edert wett til detta stora wärf,
At göra Swerget rikt igenom plog och härf.

Det är en syssla, som mer wärdig är at stötas,
An, bland en torftig hop, om magra tjenster stötas:
Här tar man sjelf sin lön utur en idog hand,
Och har den sinnes ro, at gagna rätt sit land.

Et ädelt åkerbruk båd wett och möda kräfwer,
Och hushålds konsten ej förståndets ljus förqwäfwer:

Twärt om här fordras alt, hwad wetenskaper lär;
Naturens kännedom är oundwiklig här.

På detta wida fält man jemt förnuftet öfwar,
Och, til et nyttigt mål, försöker, röner, pröfwar
Hwad Skaparn har fördolt i tusendhanda ting:
Så täckes mycket up uti naturens ring.

Ho är nu mera wärd, at bli med heder krönter,
Af Öfwerhetens nåd och sina Landsmän lönter:
Den, til så ymnogt gagn, upoffrar sina dar,
Som ökar almän winst, och egen utgift spar:

Ell' den, som endast lärt, at utländskt bruk berömma,
I yppighet och präl sit gods däraktigt tömma:
Af wett och kunskap tom, til ingen ting beqwäm,
Tar in et hedersrum, och blir i hast förnäm.

Nej Swenske ärelust, som efter höghet fiker,
Som aldrig tryckas kan, war dig i grunden liker:
Se hwilka matta sken en länter heder ger,
Och hur en sann förtjenst, med löje, dig anser.

Du yfs i prakt och stät, när mäst din cassor tryta:
Hos grannar i förakt, blott du får hemma skryta,
Och, på din olycksrot en råga utan mått,
Dit egit du försmår, och kallar andras godt.

Hur länge skall du så, af falska sken, förblindas,
Din drift, wanmägtigt wis, i wanans bojor lindas?
Lyft up dit ädla mod, arbeta sjelf och lär,
Hwad magt, hwad rikedom din möda dig beskär,

När du dit öfwerflöd, ur egna källor, drager,
Och, i dit goda land, den rika skatten tager,
Som himlen der lagt ned, til sådan ymnoghet,
At det kan gagna fler, när du det odla wet.

Et

Et urwerk stadnar lätt, om någon fjäder felar:
Det måste aktas grant til alla sina delar,
Om det skal bli wid magt: et Rike lika så
Bör stötas rätt i alt, at det må wål bestå.

Det är ej nog, at bröd, ur jordens stöte, letas;
För annan nödtorft bör, på annat sätt, arbetas:
Til människans behof här fordras mycket mer,
Och, utan slögd och konst, sig ingen hulpen ser.

Bort enskylt nedrig winst från det, som landet hjelper,
Och helig mantel från et råd, som det dock stjelper:
Kom ärlighet och flit, och wis oß klara rön,
At Swerget, på sin slögd, kan spara arbetslön.

Den rika åder, som i nordska klippor löper,
Hwars alster grannen, til sit bruk, nödwändigt köper,
Ger oß et ymnogt fång, at trotsa all hans slögd,
Och bringa konster up, hos oß, til mycken högd.

Alt hwad som sparas kan, det är så godt som winna:
Ho wet, om skicklighet och omsorg ej kan finna,
I Swenska waror nog, i djur, i gräs och berg,
Hwad oß ock tjena kan til klädnad och til färg.

Emedlertid bör ej den möda olönt blifwa,
Som wil, med swett, sig sjelf och flere födan gifwa:
Ty lättjan aldraförst et mägtigt motstånd får,
När hwaren har sit wärf och uti syssla går.

Det tryter då ej bröd för större eller smärre,
Och hwar en bondedräng ej sköter om bli Herre,
När, til sin föda, han så många wägar ser,
Och at en ärlig konst tilräcklig utkomst ger.

Wi slippa då deri, för utländskt wälde, bäcka,
Som nu så slugt förstår wår bästa frukter plåcka:
Ack kloka Swenska barn, det är en skymf för dig,
At du skal lida brist, när grannen riktar sig.

Du har en gång begynt, at ur hans ok dig slita:
O at försiktighet dig ej må förewita,
Det ur din bästa wärf, hon kanske sluten är,
Och egennyttan sig i hennes drägt förklär.

Nej! mogna dit beslut, förn det i werket ställes,
At mångas wälfärd ej, för nägras nytta, fälles:
Om alt går rent och rätt, och wett tar werket an,
Mån ej bäd land och folk samhäldigt hjelpas kan?

När Swenska waran ej et utländskt namn behöfwer,
At afgång bland oß få: när ej des winst går öfwer
Det wärdet, som hon har: när afwund, skinneri,
Som göra lika ondt, från werken körde bli.

Ho är sit fosterland så widrig och owärdig,
At, för des rätta gagn, han icke finnes färdig,
Upoffra något af sit egit, när han ser,
At det tilbakas tack och föda honom ger.

Si då kan slögder ock i Swenska städer trifwas,
När de af flit, förstånd, och rena händer drifwas:
Den ädla handel, som är hela werldens band,
Får deraf dubbel fart, och riktar rätt wårt land.

På hafwets widd få då de rika slätten flyta,
Med winst, för hemgjordt gods, utländska waror byta,
Dem oß naturen nekt: det blir kanske då mer,
Utländska handen tar, än det han åt oß ger.

Man

Man ser, at andra land til magt och styrka hunnit,
Sin rikedom af slögd och handel endast wunnit:
Hwad hindrar Swenska barn, at göra lika så?
De hafwa ämnen mer, at långt i handel gå:

Så mången sjö och flod, som genom landet rinner,
Och säkra hamnar, dit man, utan fara, hinner,
Gör Swerget högst beqwämt til alt, hwad handel rör,
Och ingen sjömagt än des skogar trotsa tör.

O hwilka sälle dar skal Swerge då förfara,
När Landtbruk, handel, slögd få gängse bland oß wara,
Hwarandra räcka hand, och brukas alla rätt:
Då står et land i flor af goda närings-sätt.

Fjerde Sång.

Men alt, hwad samfund är, af ordning styrka tager:
Om hufwudet är swagt, snart blir ock kroppen swager:
Om ingen wäldet för, alt wälde faller platt;
Ty är en wis Regent et Rikes största skatt.

Naturens uphofsman har satt, i alla wäsen,
Från Himlakroppar til de alraminsta gräsen,
Et noga sammanhang, och gjort, at alla ting,
Hwarandra tjena sku i werdsens stora ring.

Han har förknippat alt, och i den jemnwigt håller,
At samdrägt är det band, som all tings trefnad wäller,
Som gör at werden står: så går i ordning alt,
Hwad hans alwisa råd har, til sit mål, befalt.

De dolda lagar, dem naturen stadigt lyder,
Och dem hon, utan konst, för sina alster tyder,
Hopstämma, til et bruk, med samma ädla lott,
Som människan, uti förnuftets ljus, undfått.

Så fins ej högt och lågt uti naturens rike:
Alt tjenar til et mål, och är hwars annars like:
En mask, en Elephant, är lika nödig här:
Ja hwar och en för sig ock undrans wärdig är.

I lilla werden syns den samma regel stiftad,
Der hwarje del är, til sin wiße tjenst, förpliktad:
Så härligt ögat är, så nyttig är en hand:
De höra bägge twå til bruk och kroppens band.

Bland mänskligt samfund lys den lagen ännu mera:
Den ena lyda bör, den andra skal regera:
Här finnes grunden til all billig öfwermagt:
En mäste wara störst, och ha om flera wakt.

Et almänt wälde plär et almänt ofall båda:
Hwad sjukt regerings sätt, der alla lika råda?
Ho skulle honung dra, om hwart et arbets bi
Skul' trötna wid sin tjenst, och alla wisar bli.

Den Högste har så wäl sin milda gåfwor delat,
At intet kreatur har, uti lotten, felat:
Han sammanbinder folk: de tjena så hwaran,
Den ena människan ej den andra mista kan.

Et land, förutan lag, och den, som hägnar lagen,
Är likt et styrlöst skepp, som midt på ljusa dagen,
Mot skär och klippor bryts, har ingen säker led:
Det tryckes, utan storm, i djupa böljan ned.

En Konung, utan folk, kan man ej Konung kalla:
Om ingen är, som hör, hwad båtar at befalla?
Så ser man samdrägt, wal, och frihet åro de,
Som stiftat Kungamagt, och honom styrka ge.

Hwad är då mer förwändt, och mera fasa gifwer,
Än när så nyttig magt tyranniskt brukad blifwer:
Man ger otwungit bort sin frihet och sit wäl,
At skötas, som en wän, men blir i hast en träl.

En herde, som är satt, en menlös hjord at wakta,
Om han, på grufligt sätt, sielf börjar fären slakta,
Och, för sin egen winst, des ull och gröda tär,
Han mera falsk och hård, än något wildjur, är.

Ack! at så grymma rön i werden gifne blifwit,
Och Tide-böken oß så gruflig ting beskrifwit,
At, för en endas last, des lust och tidsfördrif,
Ha tusend människor mäst offra sina lif.

Ja! store Hjeltar, I, som land och städer härjat,
I edra bröders blod Er bitra händer färgat,
Som himlens plågoris bör werden Er anse:
I fyllen henne up med jämmer, qwal och we.

Det är ej Kungaplikt, at öka gränts och städer;
Men hägna lagen wäl, och wara folkens fäder:
Den genom dygd och rätt, mång tusend sälla gör,
Är den ej hjelte mer, än den, som dem förstör?

En Konung, på sin Tron, den Majestät omgifwer,
Den nåd och wishet styr, liksom en afbild blifwer
Af den Alwise sielf, den högsta Enwälds magt,
Som mildt regerar alt, hwad han i wäsend bragt.

Hwad

Hwad större ära kan en dödlig dock förfara,
Än, i den Högstas hand, et härligt redskap wara
Til des beslut och råd, til sällhet för hans folk:
Då är en Konung stor, en wärdig himlens tålk.

Det är den rätta glants, som i en Krona strålar:
Det andra skenet, som, för skumma ögon, prålar,
Är blott et skuggewerk, et dwärgsnät och et garn,
Som, til osägligt ondt, insnärjer lyckans barn.

Den up til Tronen går, i hopp at nöjen leta,
Och alla lustar der, förutan tygel, beta,
Är ingen Kung: han gör et misbruk af den plikt,
Som följer detta namn, och ger des wälde wigt.

Han byter om den lag, som han wid spiran bunnit:
Den är, at hafwa sjelf sin swaghet öfwerwunnit:
Regera sig i alt, och styra andra så,
At, i hans lefnad, de den bästa spegel få.

Män detta kall är lätt? män dessa plikter dyra,
At swara för et folk, at land och rike styra,
Så hastigt fyllas up? Män något wärf är til,
Som högre hjeltedygd och styrka fordra wil?

Här tarfwas alt det ljus, som skapadt wett kan winna,
Och all den högd af dygd, dit människan kan hinna:
Här bör alt wara stort; ty minsta swaghet här
Gör dubbel skada, och syns större, än hon är.

En Snäcka kan sig lätt uti sit skal förgömma:
Hon saknas ej: man kan det kräket snart förglömma:
En ringa, ofta nog, i nedrighetens wrå,
Fördöljer sina fel, och kan dock ära få.

Men

Men Solen, som skal ljus åt hela werden werka,
Om hon förmörkad blir, ho skulle det ej märka?
En Kung, som sitter högst, och allas ögon drar,
Des purpur dunkel blir af minsta fläck, den tar.

Ty bör en Konung först de sannings grunder dyrka,
Som, i hans swåra kall, ger honom bästa styrka:
För Gudamagten jemnt, i helig wördnad, gå,
Och, med hans lagar, i en nära ening stå.

Han skal ej all sin ro, af yttre nöjen, äga;
Men bästa sälskap, med sit glada samwet, pläga:
Wid denne trösten wahn, han noga waktar sig
För alt, hwad wäcka kan i samwets grunden krig

I gerning lys hans tro, hans rena lefnad wisar,
At Skaparns åra är det ändemål, han prisar:
Den sin religion, i hjertat intryckt, bär,
Til des beskydd och hägn, wid all ting, redo är.

Hans tapperhet är wahn sin egna lustar dämpa:
Med hjeltemod och kraft, mot retelserna, kämpa;
Ty wet hans blod ej af, at någon bäfwan ha,
När han, mot trolöst folk, i strid och fegd skal dra,

Försiktigheten, midt i faran, honom leder:
Hans goda sak är den, som segerkransen reder:
Mot döden oförskräckt, och trygg i himlens wärd,
Hans hjerta skonsamt är; ändskönt hans arm är hård.

När friden, i hans land, sin gylne frukter sprider,
Han ej, i wårdslös ro, förnöter sine tider:
Hans stora omsorg är, at göra landet sält;
Och at hans syftemål blir då i werket ställt.

Sjelf känner han sit folk, sjelf wil han rätt utdela,
At ingen Gunstling må, med nådehåfwor, spela:
Rättwisan är hans lag, och billighet hans råd:
Förtjenst är altid trygg, och säker om hans nåd.

Då blir ej någon dygd i tryck och mörker lemnad,
Och ingen modig last tör resa sig ohämnad:
Utaf sin Kunglighet han prof åt bägge ger:
Den ene sig belönt, den andre straffad ser.

Hans höghet aldramäst, uti wälgerning, lyser,
Och ädelmodet är den Kungapragt, han hyser,
När oskuld frälsas skal ur orätwisans klor,
När dygd skal muntras upp, då wisar han sig stor.

Sin myndighet och magt han ej på grymhet bygger;
Men hwilar, utan wakt, i folkens hjertan, trygger:
För både hög och låg hans mildhet öpen står,
Och smickrarn ensam lär, som sig ej wisa får.

Med djupt och moget wett han deras grunder känner,
Som kring hans sida gå: han wäljer sig ej wänner
Af dem, som bästa tjenst hans nöjen kunna ge;
Men dem, hans heder mer, än egen winst, anse.

Han warsamt hör sit ros: han wet, den smickran yrkar,
Sin egen lycka mer, än Kungens ära, dyrkar:
Den hårda sanning, från alt krus och färga skild,
I et så dygdigt Hof, är den förnämsta bild.

De fagra nöjen, som kring Tronen hoptals wanka,
Med deras lust och prakt, då röra minst hans tanka:
Långt högre känsla han, af glädje, hos sig bär,
Som sjelf en orsak til så mångas sällhet är.

Med

Med sådan Gudakraft utrustad och bewäpnad,
En Konung, dygdens frögd och alla lasters häpnad,
Som offrat upp sig sjelf, för himmelens beslut,
Sit dyra purpur-kall kan wärdigt föra ut.

Af honom bkir et land rätt hägnadt, och lycksaligt:
Det goda, han der gör, mångfaldigt och otaligt
Bär många tider frukt: ja! sält det folk och land,
Som fått en sådan skänk af Gudamagtens hand.

Det går til högsta högd af åra, magt och lycka:
Dygd, arbet, swett och konst inbyggarena smycka:
En stor och wis Regent et sådant folk anför:
De åro grunden, som et Rikes upkomst gör.

Så har du wågat dig, med swag och olärd tunga,
Min sång-Gudinna, om de stora ämnen sjunga,
Som röra Swerges wäl: stäm nu din harpa om,
Och sjung den glade syn, när landets glädje kom.

Femte Sång.

NÄr afgrund all sin magt, til Swerges ofärd, wäkte:
När täta olycks måln den Norske himlen täkte:
Den dyre freden, med Ulrica, saknad blef,
Och ondskan uppenbart sit fräcka wälde dref.

Af krigets jämmer-natt och owäns wapen twingad,
Den ädla Swea såg med suaror sig omringad:
Hon stod på farans spits, när, i et ögnableck,
De swarta skyar bröts, och jus ur mörkret geck.

Strax måste mord och wåld i klyfter sig förgömma,
Och arghet, i en hast, förslag och konster glömma:
Förſynens starka arm en Prins til Swerge för,
I hwilkens dyra namn all tordöns blixt uphör.

Som, efter regn och storm och nattens dimmor kalla,
När dunder, eld och brak, ur tjocke målnen, falla,
En prägtig morgon-rand går up på himlens hus,
Begynner dagen, och förnyar lif och ljus.

Så kom wår Adolf hit, at hjelp och glädje båda:
Wi ſingo, i hans hand, det dyre teknet ſtåda,
Som förde landet frid: han bar en oljoqwiſt
Af et behjertat mod, at bota all wår briſt.

Oenighetens fält, der afgrunds alſtren bodde,
Der ſjelfwa roten til wår nöd och ofärd grodde,
I haſt man jemnadt såg, och ſamdrägts späde strå
Sin hufwud ſticka upp, och någon trefnad få.

Han blef, med frögde-rop och almån glädje, hälſad:
Och Swea redan ſer ſig, i hans händer, frälſad,
Då himlen, ån mer blid, föröker hennes hopp:
En dubbel glädje-Sol i Norden rinner op.

En ny Ulrica, ſom, i alla ſinnen, tänder
Den tröſt, ſom detta namn i Swenſke hjertan ſänder:
Som, redan länglig tid, i Swerge helgadt är,
Och, under Kronors glans, en ſtor betydning bär.

Hon kommer, landets frögd och hulda Mor at blifwa:
Dygd, ſkönhet, gudawett des dyra lif omgifwa:
De rare ſmillen och olyckans uſle roſ,
Af hennes ſtora ſjäl, ha redan nåde-prof.

Nu

Nu börjar Swea rätt, at på sin upkomst tänka:
Hon ser det stora Par i dygd, wid Tronen, blänka,
Sin wälfärds blommor gro, sin fordna faror fly,
När snälla ryktet kom uti en högblå sky?

Det hade, i sin hand, et gyllend horn at föra,
Som det, på länglig tid, ej fått i Swerget röra:
Det ropte: Swea säll, också sin röst utgöt:
Du har en infödd Prins, en GUSTAF i dit sköt.

Med tusend frögderop blef ryktets tal beswarqdt,
At Swea aldrig än sin glädje mer förklarat:
Hon lopp, at taga mot sin dyra sälhets pant,
Och all sin trygghet, wid hans späda armar, bandt.

Hon ser sin' Hjeltars blod i denna Prinsens leder:
De fordne Kungars frägd, sin egen gamla heder,
Hon tycker wäxa upp å nyo, med hans år,
Och, i hans dyra lif, sin sälla framtid spår.

För den, som werden styr och jordekloten wänder,
Hon kastar sig i suck, hon säger: af din händer,
Jag tar den dyra skänk: fulborda nu dit werk
Och, til dit stora mål, hans själ och krafter stärk:

Bered du honom sjelf, at dina råd utföra,
En wärdig Konung bli, och mig lyckjalig göra.
Den Högste hennes bön, med milda öron, hör:
För himla-magter han sin wiljas ljud kungör.

Han talte til de ljus, jom kring om Tronen brinna,
De samma dygder, som af honom sjelf uprinna:
Gån mine barn, sad' han, til jordens låga rund,
Och dran et osält land utur des olycks grund.

En

En Prins har Sverget fått, på den des lycka wäger:
Uti hans späda själ bereden Edra läger.
De Himla-andar straxt, med kraft af högden, gå,
Ar, kring om Gustafs lif, sin' klara strålar slå.

I hwit och himmelsk drägt den rena sanning lyste:
Hon bar ej minsta fläck och ingen färga hyste:
Et ljus, af ewigt sken, hon förde i sin hand:
En Seger-Palm derwid, som trotsad' död och band.

Rättrådigheten jemt sin gerning syntes foga:
I billighetens spår hon följde tätt och noga:
All plikt hon mätte af, all rätt hon tog i akt:
Hon hade lön och straff i följe, til sin wakt.

Religionen i en blodig mantel känder,
Et andligt rökewerk hon bär på sina händer:
Den Högstes lag man, i des hjerta, skrefwen såg,
Och hennes ankar fast på himlagrunden låg.

En öfwad mätlighet, wid sidan, henne följde,
Den sammwets fridens glans, och oskulds täcken hölgde:
Hon, med sin trygga fot, på snöda lustar geck:
Alt nöje smak och art af hennes wäsend feck.

Försiktigheten, af en himmelsk stråla ledder,
Med warsamhetens staf och många råd försedder,
En tidens Carta hon, i wisa handen, drog,
Och all deß wärellopp i ögnamärke tog.

Med oförfärdt bröst, det intet wekligt rörde,
Geck tapperheten, som, i modig upsyn, förde
En eld, en hjeltekraft, den alla faror bröt:
En himmelsk sköld hon bar, som aldrig styrka tröt.

I

I lena kläder sågs warkunsamheten blida:
Hon förde gifmildhet och nåde wid sin sida:
Med utsträkt' armar och med mildt och öppet bröst,
De mötte uselt folk, och delte armom tröst.

Kring deße Gudabarn sig alla dygder samka,
Och himlawäsend' fler i deras följe wanka:
Ljus, styrka, wishet, mod sig blanda hwar om an,
Med den fördolda kraft, som hjertan winna kan.

I ljusa skyar de sin fart åt jorden wända:
Bland människornas hop de woro litet kända:
I Sweas Hufwudsal, just der Ulrica satt,
De gingo in, at se den anförtrodde Skatt.

Wid Adolfs sida, och med Gustaf i sit sköte,
Hon sprang, af glädje, upp, för detta himlamöte:
Hon kände dem igen: Gudinnor, sade hon,
Så älsken I så högt min Prins och Swerges Tron:

Jag wördar än den lag, I för mit hjerta wäkte:
Tag denne, sade hon, i det hon öfwerräckte
Båd sin och Swerges Son, åt samma Gudatropp,
Som henne äfwen har så wärdigt fostrat opp.

I alla dygders famn den dyre Gustaf lände:
En himlaklarhet de, uti hans sål, uptände:
Hans wilja öfwad blef, at älska deras bud,
Och klä sin höghet i den rätta ärans skrud.

De skade-andar, som, wid hofwen, gerna trifwas,
At denne Gudamagt, man såg i hast fördrifwas:
Ifrån hans öron straxt den fina smickran språng;
Och sannings rena språk kom då i bruk och gång.

Han

Han lär nu straxt sin plikt, med Kunganamnet, stafwa
För Tronen möda, men ej fåfängt tycke, hafwa:
Han kallas Cronans Prints, han nämnes Hög och Stor:
Det är, at Swerges wäl uppå hans dygd beror.

Sjelf lär Han känna sig, och, i sit hjerta, weta,
At Han är människa, fast Han bör Konung heta:
Han trampar då ej härdt uppå sit egit blod:
Han tror sig fela, och ej drunknar i sit mod.

För wälhust får Han sky, til hennes gift en leda:
Wett, menlöshet och konst Hans tidsfördrif bereda:
Hans kropp sig härdar, och Hans sinne krafter får:
Hans böjelse och drift til intet nedrigt går.

Hwad högt och ädelt är, det drar Hans kärleks låga,
När GUD och dygden den förnämligast fått äga:
Den trogna Swea, om Hans hjerta, närmast är,
Och, öfwer jordiskt alt, Han håller henne kär,

Så wäxer Gustaf upp, til lycka för sit Rike,
At bli en landets Far, Gustavers wärde like:
Så segrar dygden, och i hwars mans hydda bor:
På Tronen är hon störst: och det gör Swerges Flor.

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

e-böcker från ditt bibliotek av

eBooks on Demand

digitaliserad av

Kungliga Biblioteket

National Library of Sweden